

Kde se kravám dobře daří

Výrobní a obchodní družstvo Stěbořice hospodaří na území deseti katastrů v okrese Opava, v západní části Opavsko-hlučinské plošiny, na pozemcích s průměrnou nadmořskou výškou 220 až 300 m. Zdejší klimatické podmínky a složení půdy přejí pěstování píce, obilnin i kukuřice a ruku v ruce i chovu skotu. K výrobě mléka v podniku využívají dvě plemena – holštýnský skot a brown-swiss. V průběhu let provedli řadu změn a opatření – vybudování nové dojírny, nové stáje, změna způsobu vyhledávání říje, výměna výživáře, díky nimž se podařilo zlepšit užitkovost i kvalitu mléka.

Podle zootechnika Ladislava Holuši má družstvo pro pěstování zemědělských plodin k dispozici 1670 ha zemědělské půdy, z nichž 43 ha tvoří TTP. Z tržních plodin pěstují na výměře 604 ha potravinářskou pšenici, na 340 ha sladovníkový ječmen, na 280 ha ozimou řepku, plochu 145 ha zaujímá kukuřice na siláž i zrno. Z dalších plodin je to mák na 50 ha, trávy na semeno na 20 ha a okrajově také na 50 ha cukrová řepa. „Síce máme cukrovar v Opavě, ale cena je nízká, tak jsme pěstování cukrové

celkem 980 zvířat, ustájených na farmě v Jezdkovicích a v Novém Dvoře. Průměrný počet krav je 410, chovají dojnice plemene holštýn a do 10 % kříženky holštýn a brown-swiss, které se snaží překřížit na čistý brown-swiss. „Dojí nám stejně jako holštýnky, ale poskytují významné mléčné složky, což je pro oživení stáda zajímavé,“ pochválil si zootechnik. „Máme uzavřený obrat stáda. Neprodáváme jalovice, ale prvotelky a krávy na druhé laktaci do 100 dnů laktace. Hlavní odbyti-

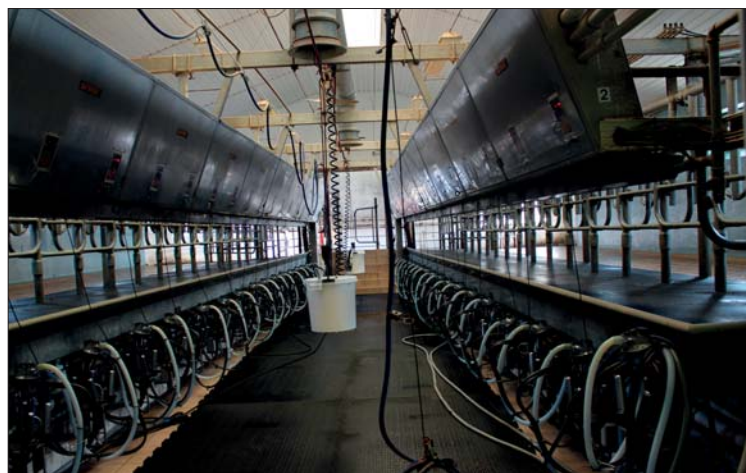
ště těchto krav nacházíme pravidelně v polských chovech, loni jsme takto prodali 56 kusů, letos zatím 23. Je tam pěkná cena, prvotelky se prodávají za 32 000 Kč. Samozřejmě se snížila možnost brakovce, ale vzhledem ke skutečnosti, že už vidíme fenotyp zvířete, a ještě se nám narodí jalovička, je pro nás tento druh prodeje zajímavý. V letošním roce máme podle zjištěných březostí v plánu zhruba 500 porodů, takže dojde i na prodej vysokobřezích jalovic. K výkrmu je každoročně určeno asi 120 býků, kteří jsou umístěni na farmě v Novém Dvoře, kde je také ustájeno 70 březích jalovic. Dalších asi 80 býků se prodává přímo z Jezdkovic ve stáří jednoho měsíce a hmotnosti 60–70 kg. Vzhledem k počtu narozených jaloviček se na inseminaci části stáda, zhruba do 15 %, používá plemeno belgické modrobílé. Narození kříženci obou pohlaví se prodávají soukromníkům ve vyšší hmotnosti samozřejmě za vyšší cenu.“

„Jaloviček se každý rok narodí přibližně 250, první zapouštění provádíme ve 13 měsících, podmínkou je také dosažení hmotnosti 400 kg. Zvířata se váží při narození, při odstavu a před vlastním zapouštěním. Před třemi

Zootechnik Ladislav Holuša si spoluprací s výživovým poradcem Ing. Jiřím Vojtkovským z VVS Verměřovice (zleva), pochvaluje
Foto Markéta Kratochvílová

lety jsme změnili systém inseminace a vyhledávání říje. Každý den sem jezdí technik z firmy ProBovin, který zvířata sleduje a speciální křídkou označuje kořen ocasu. Říji tak hlídá podle barevného označení. Červená barva jsou krávy od porodu do zjištění březosti, modrá znamená březí krávu a dva červené pruhy na bedrech vyřazené kusy. Jednou týdně probíhá sonografické vyšetření březosti. Pokud se zvíře nezachytí na říji do 90 dnů, provede veterinář sono vyšetření. Hormonální stimulaci říje využíváme jen ve výjimečných případech. Na první a druhou inseminaci používáme u jalovic sexované inseminační dávky. Po první inseminaci jalovice zabřezávají na 55 %, po všech inseminacích je výsledek 50 %, první otelení je v průměru ve 22,3 měsíce. První inseminace u krav má úspěšnost 34 %. Průměrně

V dojárně 2 x 16 side by side instalovali gumovou podlahu
Foto Markéta Kratochvílová

řepy hodně omezili,“ upřesnil Ladislav Holuša. K zajištění objemných krmiv pro chov holštýnského skotu pěstují na 80 ha vojtěškojetelotravni a na výměře 58 ha luskovinoobilné směsi. „Z celkové výměry je pouze 110 ha vlastních, přes 1560 ha máme v nájmu, je zde obrovský tlak na ceny a nájmy pozemků. Polsko, kde navyšují počty skotu, je od nás jen 6 km a polští farmáři jsou schopni vyplácet mnohem větší nájemné.“

Farma Jezdkovice a Nový Dvůr

Ekonomika živočišné výroby je v družstvu založena na prodeji mléka, prodeji prvotetek, krav na druhé laktaci a výkrmu býků. Aktuálně mají ve stádě

Krmení dojníc se provádí jednou denně, následně se každou hodinu přihruje
Foto Markéta Kratochvílová

K uskladnění obilnin v areálu podniku slouží nadzemní sila o objemu 9 až 12 tun
Foto Markéta Kratochvílová

mezidobí je 395 dnů, servis perioda 112, inseminací interval 61," pokračoval Ladislav Holuša.

Všechny parametry užitkovosti se zlepšily

Jak sdělil Ladislav Holuša: „Prvotelky dojí 9100 l, starší krávy 11 100 l a průměrnou dojivost máme 10 100 l za laktaci. Vzhledem k výborným složkám v mléce je slušná i cena za litr z mlékárny, která je aktuálně 11,13 Kč.“ Podle dubnových rozborů z mlékárny se složky v mléce pohybovaly v hodnotách – bílkoviny 3,56 %, tuk 4,34 %, počet somatických buněk 146 tisíc na jeden mililitr mléka.

V dojírně 2 x 16 side by side probíhá dojení dvakrát denně, dojírna je prostorná s dobrou průchodností, takže podle zootechnika je podojeno za tři až čtyři hodiny. Mléko se odváží denně z tanku s kapacitou 15 tisíc l, aktuálně je naplněn na objem přibližně 11 900 l. Mléko z Jezdkovic prodávají do mlékárny Brazzale Moravia, a. s., v Litovli. „Výhodou je, že nemusíme zchlazovat mléko na teplotu 4 °C, ale předáváme ho o teplotě 8,5 °C, čímž šetříme náklady na energii. Vyšší teplota mléka je možná proto, že v mlékárně se neodstřeďuje smetana klasickým způsobem, ale nechává se vzlínat. Vzorky jezdí odebrat ručně třikrát měsíčně,“ doplňuje zootechnik.

Výborných hodnot užitkovosti dosáhli v podniku v průběhu let postupně komplexním působením celé řady opatření. Když zootechnik do podniku v roce 1997 nastoupil, většina krav byla chována ve vazných stájích. Od roku 2003 už byly všechny dojené krávy ustájeny volně na hluboké pode-

stýlce a dojeny na tandemové dojírně 2 x 3, která na množství krav kapacitně nestačila, dojilo se prakticky nonstop. „Snažili jsme se zlepšovat somatiku, hodně nám pomohla nová dojírna, kterou jsme uvedli do provozu v roce 2006. Dalším významným krokem k lepší užitkovosti bylo vybudování nové stáje s větší pohodou pro zvířata při volném ustájení, také kultivace vzorků mléka a přechod z papírových utěrek na prané. K tomu se začala vápnit lože, postavil se přístřešek na separát, používáme dvojitý predipp na dezinfekci vemene. Vzhledem k tomu, že antibiotika v průběhu laktace používáme velmi omezeně, zatím zaprahujeme s pomocí antibiotik všechna zvířata. Jalovice v přípravě na porod chodí třikrát týdně na dojírnu, provádí se dezinfekce struků a zvířata si zvykají na technologii dojírny a manipulaci. Dříve jsme se prali s reprodukcí, ale v roce 2019 jsme změnilí způsob inseminace a začali jsme „křídovat“, což

Z původního přístřešku vybudovali v Jezdkovicích nový teletník
Foto Markéta Kratochvílová

už se nám dnes vrací. Vyměnili jsme také paznehtáře, dojíždí sem jednou týdně. Ošetřují se krávy kulhající, ve 120 dnech laktace, zasušené a jalovice před porodem. Zdravotní stav paznehtů výrazně zlepšila gumová podlaha na stání v dojírně a v odchozích uličkách. V odchozích chodbách do stáje jsme položili gumové koberce na rošty. Z dojírny krávy procházejí dezinfekční vanou, jediný den, kdy se nekoupe, je neděle. V produkční hale jsou dojnice ustájeny na separátu, všude jinde na hluboké podestýlce. Před dvěma lety se přestavěl jeden z přístřešků na nový teletník, což se pozitivně odrazilo na zdravotním stavu telat. Loni v červnu jsme změnilí výživáře, tak se to všechno sešlo, a teď to myslím dobře funguje,“ s úsměvem shrnul zootechnik.

Krmivová základna

Krmná dávka pro dojnice je založena na kvalitních objemných krmivech, především kukuřičné siláži a vojtěško-jetelotravní senáži (VJT). Pro potřeby živočišné výroby osévají kukuřičnou plochu 110 ha. Na výrobu siláže chybí uskladňovací kapacita v jámách, na zpevněných plochách je proto část siláže umístěna do silážních vaků. Jak komentuje Ladislav Holuša, v minulé sezóně se podařilo vyrobit kukuřičnou siláž o sušíně 31 %, a vojtěško-jetelotravní senáže o sušíně 44 a 40 %, aktuálně se zkrmuje první z nich. Podle výživáře Ing. Jiřího Vojkovského ze společnosti VVS Verměřovice, který se v podniku stará o výpočty krmných dávek, jsou dojnice rozděleny do pěti skupin: rozdojová skupina (21 dnů), dohromady jsou zde prvotelky i starší krávy, vrchol laktace – prvotelky, vr-

chol laktace – starší krávy, střed laktace a konec laktace.

Skupina vrchol laktace starších krav má v krmné dávce obsaženou kukuřičnou siláž v dávce 31 kilogramů, devět kilogramů VJT senáže, pět kilogramů cukrovarských řízků a stejné množství mláta. Pro zlepšení struktury se přidává 0,25 kilogramu pšeničné slámy. Do diety náleží i řepkový extrahovaný šrot (2,3 kg), sójový extrahovaný šrot (1,9 kg), jeden kilogram melasy, 2,1 kg HMC a 4,6 kilogramu směsi obsahující mimo jiné doplněk Premin TOP s močovinou a vyvazovačem mykotoxinů. Jednou denně se TMR polévá glycerolem v dávce 0,25 litru na kus a den. Mobilní míchárna jezdí do družstva jednou týdně, obilniny jsou uskladněny v nadzemních silách o objemu 9–12 tun v areálu podniku.

„S výživáři z VVS Verměřovice spolupracujeme už sedm let, krmné dávky nám připravovali pro býky a jalovice. Před rokem jsme přešli k VVS i s dojnici. Dávky jsou postaveny jednodušeji, i logisticky je systém lepší a určitě jsme měli za loňský rok úspory nákladů za krmení,“ poznamenal zootechnik.

Krmení dojnic probíhá jednou denně, družstvo zakoupilo samojezdny míchací krmný vůz Faresin, který zajistí krmnou dávku pro jednu skupinu krav. První přihnutí provádí manipulátor s pneumatikou a poté každou hodinu automatická lopata. „Dříve jsme krmili dvakrát denně taženým krmným vozem bez frézy v kombinaci s manipulátorem. Teď je kvalita úplně jinde, materiál se vezme přímo z jámy, která má krásně začišťené hladké stěny a také jsme ušetřili práci jednoho krmiče,“ konstatoval Ladislav Holuša.

Péče o telata

Telata v Jezdkovicích oddělují od matky do individuálního venkovního ustájení (v boudách), jalovičky přecházejí v sedmi až osmi týdnech na společné ustájení. První tři až čtyři dny dostávají telata mléko, do 10. dne je krmí dvakrát denně nativním mlékem. Dále přecházejí na mléčnou krmnou směs, kterou pijí třikrát denně v celkovém objemu deset litrů pomocí dudlíku. Od 65. dne se krmí dvakrát denně a postupně telata přecházejí na rostlinnou výživu.

Markéta Kratochvílová